

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 37
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Poplăcei Nr. 37.
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sibiu, 9 Ianuarie, 1892.

În numărul ultim al anului, care tocmai a es-pirat, am făcut o privire asupra trecutului mai prós-pet din viața noastră bisericească-națională, și constatănd tot desastre preste desastre de un lung șir de ani încóce, am enunțat necesitatea unei înțelegeri a noastră noi între noi, ca să dispară și în afară și între noi chiar și umbra că la ajungerea scopurilor noastre naționale nu mergem toți pe o cale, cu un cuvânt, că în acțiunile noastre nu a fost solidaritatea, pe cari noi din inimă o am dorit, și o dorim.

În cursul ideilor noastre am trecut preste tóte relele interne dintre noi, și am luat punct de mănecare ținuta noastră politică, după cum s'a manifestat ea de 10 ani încóce. Ne am oprit îndată la programul politic, statorit de românii din statul nostru în conferența dela 1881 și am accentuat, că în acest program sunt 2 puncte, cari dacă se vor sterge din el, atunci s'a ajuns la solidaritatea cea mult dorită între români. Anume am atins numai punerea la o parte a punctului 1 și 9 cari privesc autonomia Transilvaniei, și dualismul basa actuală de drept din statul nostru.

Delaturate aceste 2 puncte din programul dela 1881 ajungem la solidaritatea tuturor românilor, căci, am ținut, după cum s'au dezvoltat lucrurile, și după excepționala împărțire politică a Transilvaniei, după censul enorm statorit special pentru Transilvania și după abuzurile ne mai auzite observate la alegeri, după siluirea, care se face alegătorilor, am venit și noi la convingerea că pentru Transilvania să se declare, și totodată să se observe pasivitatea față cu alegerile dietale.

Vorba e de o înțelegere a noastră între noi și credeam, că tocmai în fața conferenței convocate pe 8/20 Ianuarie a. c. e bine să se știe, că și noi dorim, și mai ales, că noi dorim o acțiune comună a noastră a tuturor, o conlucrare a tuturor românilor de ori-ce poziție, și am ținut să se accentueze aflarea unui teren comun, unde toți ne putem afla, unde toți să putem lucra pentru dezvoltarea noastră culturală națională, pentru consolidarea intereselor noastre naționale-culturale, pentru conservarea intereselor noastre naționale culturale, cari tot mai vehement ne sunt amenințate aici în patria noastră.

Împinși de dorința inimei noastre, de a începe o activitate comună în anul cel nou pe tóte tere-nele, am scris cu inima curată, și am asteptat ca inimi curate se cetască cele scrise de noi, inimi curate să le apretieze, și tot inimi curate să le combată eventual, ca să ne luminăm și să ajungem la o înțelegere salutară pentru némul nostru.

FOIȚA.

Discurs ocașional, ținut în presera sânt. Andreiu.

(Urmare.)

Nu este însă indispensabil să întrebăm istoria altor poporă, căci și istoria poporului român, care trebuie să ne inspire din punctele noastre de vedere mai mult interes, ne oferă destule exemple de bărbați, cari și-au dedicat tótă viața, tótă știința, tótă inima lor nobilă, pentru a ridica poporul nostru, pentru a-l aduce la conștiința de sine, spre a-i crea o menire în lume.

După-ce românii, după secole de încălcări și suferințe, încep a eși erăși la ivéla consolidându-se în statură românesci, un Alesandru Vodă cel Bun se face Numa Pompiliu al tinerului stat moldovean. Un Stefan ridică vélfa și mărirea acestui stat la înălțimi necunoscute înainte și mult timp după el, prin gloriose resbóe purtate încontra cutropitórei semilune, un Neagoe Vodă Basarab crează condiții pentru un progres minunat în ale culturai și artei în țara Muntenescă.

Când biserica noastră e strimtorată din tóte părțile un Sava Brancovici se ilustréză prin martiriul suferit pentru această maică obidată.

Amar ne-am înșelat.

Colegii noștri dela „Gazeta Transilvaniei” după cum ne spun în numărul din 4 Ianuarie al diariului lor, se stăpânesc din tóte puterile se nu-i umfle risul la gluma noastră „cea próstă”, căci dic ei, sau perdem totul, sau câștigăm eventual autonomia Transilvaniei, se înțelege fiind rege în statul nostru Kosuth, căci fără autonomia Transilvaniei și cu dualismul actual noi românii suntem perduți, nu mai avem alte puncte din programa noastră românescă, cari cu puterile noastre pot fi apérate, și trebuie să fie apérate.

Cu o asemenea emfasă colegii dela „Gazeta” au trecut preste conștiința noastră, în credința, că au făcut mare ispravă națională.

Colegii noștri dela „Tribuna” consideră de atac la existența politicei românilor vederile exprimate de noi, și în 3 numeri ai diariului lor se ocupă în special cu Escelenția Sa metropolitul nostru, care — după afirmarea lor — a alungat din sinod și din consistoriu pe aderenții partidului național, care preține, ca fie-care om inteligent se vorbescă limba un-gurésacă, și care acum cu aderenții sei voescă să ne facă pe toți magiari.

În văpaia focului seu „Tribuna” în urma urmelor pune în sarcina Escelenției Sale a metropolitului nostru tóte desastrela, la cari ne-au dus între altele și neînțelegerea dintre noi, și ca corónă, vederile noastre le declară de: trădare mișelésacă.

Scurtímea timpului nu ne iartă ca la colecțiunea de înjurături a „Tribunei” să răspundem acuma. O vom face altădată.

Deocamdată voim se fie constatat, că nici „Gazeta Transilvaniei”, nici „Tribuna” nu au reflectat cu demnitate la vederile exprimate de noi, și nu au adus argumente ponderóse, cari eventual să slăbescă vederile noastre.

Rămâne se revenim în meritul cestiunei după conferență, dela care sperăm, că va apretia vederile noastre după cuviință, și se va pronunța, după cum va crede mai bine.

Noi și acuma credem, că judecând cu maturitate, ajungem la rezultatul, că vederile noastre nu sunt tocmai atât de fără interes, încât din capul locului să fie respinse, fără de a reflecta asupra lor.

Ori ce om serios va pricepe, că sunt mulți români, cari în virtutea creșterii lor, a convingerei lor politice, a pozițiunii lor, cari din respectul cătră tron, cătră stat, din respect cătră interesele naționali-românesci, nu pot, și nu vreau se stea pe altă basă, decât pe acea croită de legile fundamentale, și patriotismul acestor ómeni, inima lor de ade-

Când conștiința națională și a originii noastre pare a fi cu totul perdută, vin marii dascáli: Șincai, Maior, Clain și când românii din Muntenia par ași fi uitat că sunt Români și că limba lor e înrudită cu limba altora, „din ale lunei ginte mari” un George Lazar îi deșteptă la conștiința de sine, la o nouă vieță.

„Șincai, ca și frații sei, dice A. Papiu Ilarian a fost un trimis al provedinței, ca se scótă la lumină o națiune, care gema și orbea în întunec în curs de 17 secol. A trebuit se fie estra-ordinariu căci ca om simplu trebuia se despereze, trebuia să se lase de lucru, vedându-se în urmă și persecutat chiar de ai sei, și nimica nu e omului mai cu jale, esclama cu amărăciune Cichindeal, decât când pătímese cineva dela ai sei și dela némul seu”.

Cată admirațiune ne împune abnegațiunea acestor puternici stâlpi ai românisului, pe cari secolul lor nu-i scia prețului din destul. Rolul de a se transmite memoria din ném și l'a luat istoria renasterii noastre naționale.

Câte exemple de astfelu de bărbați providențiali, cari trăesc și astăzi prin faptele lor, cu cari conversăm și de și prin scrierile lor, nu a-și mai putea cita, dar nu voiu se abuzez de paciența ilustrei adunări, ci me grăbesc a ajunge la ținta acestui discurs, a arăta adecă, cum în șirul bărbaților mari ai bisericei ortodoxe în special din Transilvania și

vêrat român au stat și stau sus, sus preste ori-ce bănuială chiar și când ei sunt titulați de procurori.

Sunt mulți români, cari între condițiunile date nu umblă după ilusiuni, ci caută a întruni tóte puterile pentru conservarea bunurilor acelora, pe cari le avem; cu buna aplicare a acestora cresce gene-rațiune preste generațiune, și se ofelesce la luptă, ca pe cale legală să ne realizăm tóte dorințele noastre.

Istoria popórelor ne dă doveđi, că acceptată si-tuațiunea între condițiuni și mai favorabile, de multe-ori singuraticela succese mărunte în efect întrec chiar și asteptările legate de realizarea lucrurilor celor mai cardinale.

Istoria statului nostru ne dă bogată materie de cugetat în punctul acesta, și nime dintre români nu va trage la îndoielă, că ungarii, deși mulți combat dualismul de ađi, sub acest dualism au făcut în direcțiunea lor progrese enorme în cele interne.

Autonomia Transilvaniei de bună sémă nu ni-o va da nouă nici o legislațiune a Ungariei, nu nici pe cea înainte de 1848 care pentru noi nu are nici un farmec, nici cea de sub absolutismul de tristă memorie dintre 1850 și 1860, nici cea dintre 1860—1867, cu deșertele ei visuri și amare decepțiuni.

Noi de noi de bună sémă prin vèrsare de sânge nu vom cugeta la realizarea acelei autonomii, și ea deocamdată rămâne illusiune, cu care omul politic se ocupă la timp potrivit.

Dualismul nu s'a făcut de noi, și nu se va apulbera prin noi. Alți factori au lucrat la realizarea lui, și dacă va fi scris în cartea vieții ca el se dispară, va dispăre și fără succursul nostru.

Punerea acestora la o parte nu ne împedecă pe noi de a lucra în solidaritate pentru asigurarea celorlalte 7 puncte, dela cari în adevăr atêrnă existența noastră națională, cari și de și sunt atacate, și de și sunt tot mai slăbite, și slăbite fiind ele și de și devenim noi tot mai slabi.

Noi numai binele națiunii l dorim, și să ne supere nimenea pentru-că și noi pășim cu vederile noastre.

De 10 ani de zile tot din desastre am mers.

E timpul să ne tragem séma, bine mergem, sau ba

Acésta o voim noi.

E timpul suprem să ne înțelegem!

Ungaria, și-a câștigat o poziție dintre cele mai distinse marele arhipăstor Andreiu Șaguna, în a căru amintire și serbătorire ne-am adunat ađi aici Abia s'au implinit 18 ani dela mórtea lui, prin urmare sunt în vie memorie rezultatele activității lui, și e cu greu de pe altă parte a apretia după adevêratul lor merit și fără preocupățiune tóte nésuințele, tóte întreprinderile, tóte faptele sale, făcute în calitate de arhieru al bisericei noastre ortodoxe. Biserica noastră, inse și bărbați luminați, distinși nepreocupați streini și de ai noștri, prieteni și contrari, cari l'au cunoscut în vieță, sau îl cunosc numai după cele ce au săvêșit în mijlocul poporului seu, îi aduc cuvinte de laudă, de recunoștință de admirațiune. Și cu tot dreptul o fac acésta. Căci spre a judeca după merit activitatea lui n'avem decât se punem în paralelă starea bisericei, când a primit-o în păstorire și starea în carea lăsat-o la mórtea sa.

Făcând o scurtă reprivire asupra timpului înainte de anul 1846, anul denumirei lui Șaguna de vicariu general al bisericei ortodoxe din Transilvania, care este óre starea acestei biserice? Aflăm că ea este tot tolerată, un mic progres se observă abia dela 1790 încóce, decând pètrundând ideile mai liberale, ce isvorau din Francia, căutau se reformeze tóte instituțiunile, să dea libertatea recerută dezvoltării fiecărui popor.

(Va urma.)

Conferența română din Sibiu.

După desbateri lungi și interesante, care s'au urmat în comisiunea de 40 s'a deschis:

Sedința a 11-a, în 9/21 Ianuarie 8^{3/4} ore seara.

Președinte: Dr. I. Rațiu, vic. președ.: G. Pop de Basesci, și Michail Popovici, secretariu: Dr. Mihu și Dr. Barcian.

Se cetesc telegramele sosite din următoarele părți:

Reghin (femeile); Orăștie, Pecica, Arad, Bistrița, Budapesta (tinerii români), Orșova, Șimleu, Reghin cerc. Gernesig), Reghin (cerc. Reghin) Szilágysegh, Năsăud, Buteni, Arad (Pecica), Arad, Vinga, Brad, Brad, Borosineu, Gurahonț, Șiria, Lipova, Sânt Anna, Kisjenő, Kétegyháza, Világos (Siria), Nagy Halmágy, Kisjenő (60 iscăliți), Alba Iulia Beins, Pancota, Gurahonț, Nagy Lák, Seliște, Blaș, Beclén, Focșani, Craiova, Rîmnicul Vâlcei, Drăgășani, Gratz (Junimea) Berlin, Berlin, Berlin (Antisemiten Klub), Slatina, Bucuresci, Prag (Progressiv) Prag, Brad, Curtici, Abrud, (101 moți), Tușnad, Vinga. Timișóra, Timișóra (chin-z) Vinga (Remetea, Finis), Vinga-Iadani, Gurahonț, Almaș, Brăila, Pitești, Turnu Severin, cu totul la olaltă 62 telegrame.

Se iau cu plăcere la cunoștință.

Urmază verificarea delegaților N. Mircea propresb. și V. Popea presb. Alegerile din Sibiu se anulează.

La ordine raportul comisiunii. Raportorul Dr. V. Lucaciu, face o scurtă espunere a motivelor, care au îndemnat comisiunea să susțină și mai departe programul politic de până acum și cetesc conclusele comisiunii, care reasumate pe scurt cuprind: *pasivitatea absolută față de alegerile dietale atât în Ardeal cât și în Ungaria proprie; asternerea fără amănare a memorandumului la coronă; consolidarea și organizarea partidului și opozițiune sistematică în municipii.*

Raportul și rezoluțiunile se primesc cu unanimitate.

Comitetul se alege din următoarele persoane:

Dr. I. Rațiu S. Albini, Coroian, Pop de Basesci, Dr. Lucaciu, E. Brote, Dr. Barcianu, Dr. Mihali, Ignat, Velici, V. Raț, Csato, Barbu, N. Cristea, Manu, D. Comșa, Nichita, Filip, Lazar, Dr. Mera, Ormide, Dr. Popoviciu, Patița, Suci, Dr. Tripon.

Autenticarea protocolului se concrede comitetului central.

Dr. I. Raț încheie prin o vorbire însuflețită și mulțămesc delegaților pentru zelul ce l'au dovedit în cauza națională.

Sedința se închide la 9^{3/4}.

Discursul presidial

prin care dl Dr. Ioan Rațiu, vicepreședintele comitetului central a deschis conferința din Sibiu.

În conțelegere cu dl V. Babeș, președintele comitetului central electoral al partidului național român, — care fiind bolnav, n'a putut face dispozițiunile necesare, — am luat noi vicepreședinții asupra-ne sarcina de a conduce afacerile partidului și cu deosebire de a face pregătirile de lipsă pentru conferința generală convocată pe ziua de azi.

În numele comitetului central esmis de conferința generală ținută în anul 1890 ve dic un „bine ați venit!“ Mulțămita ferbinte ce trebuie să v'o aducem, că în urma convocării noastre, n'ați pregetat a ve aduna ca delegați aproape din toate cercurile electorale române din Ungaria și Transilvania, veți afla-o și în conștiința d,-vostre, că muncă bună ați făcut și că pentru ocrotirea poporului prigonit v'ați adunat.

V'am cerut sacrificiul acesta, domnilor, pentru-ca împreună să ne consultăm asupra ținutei politice față cu alegerile iminente de deputați pentru dieta din Pesta; — v'am conchemat, domnilor, pentru-ca stringându ne rîndurile și puterile, să putem cu mai energică bărbăție continua lupta legală pentru salvarea poporului nostru în patria noastră.

Deși memorabila conferința generală din anul 1881 basându-se pe trecutul plin de lupte și de suferințe al poporului român pentru drepturile sale național-politice față cu sistemul actual, după consultări serioase și îndelungate a statorit și votat cu unanimitate cunoscutul program politic, croind astfel pentru un viitor îndelungat ținuta noastră politică; deși toate conferințele generale, care s'au ținut până astăzi după cea din 1881 — au adoptat întru toate programul politic statorit la anul sus arătat, totuși având în vedere dese peripeții și faze, prin care trece conducerea acestui stat, având în vedere evenimentele esterne ce se rostogolesc înaintea noastră, am aflat de lipsă conchemarea acestei conferințe, ca să ne înțelegm despre mijléccele pe care voim ale folosi în

lupta pentru realizarea programului nostru politic.

Atât alegerile pentru dieta din Pesta, care au să urmeze; respective ținuta noastră față cu aceste alegeri, cât și organizarea mai eficace a partidului nostru național au să ve ocupe în măsură mai mare atențiunea d. v'ostre.

Aceste premise dați mi voe domnilor, a atinge în scurt unele evenimente ce s'au desfășurat înaintea noastră dela conferința generală din urmă, ca împreună să putem constata rezultatul lor favoritor sau nefarvoitor poporului nostru. Nu vafi de lipsă a ve aduce în memorie — căci cu toții prea adenc simțim crearea legii, fără basă morală, celei mai proaspete întru magiarisarea noastră, înțeleg legea pentru asilele de copii. Să te miri, că în era prezentă de naționalitate și cultură, mai în centrul Europei civilizate să se mai facă sfurtări de desnaționalizare, și prin octoarea unei limbi străine asupra pruncilor frageți — să se îngreuneze și împedeze din partea statului progresul în cultură al cetățenilor, susținători ai acestui stat

Pe cât de durerosă impresiune a făcut asupra noastră acest proiect de lege, pe atât de energic și maiestose au fos protestele unanime aduse contra acestui proiect în mulțime de conferințe, cercetate de sute și mii, popor, inteligență mireană și preoțime

Și cu atât mai deplină ni a fost bucuria acésta cu cât protestele aspre ale întregului popor le au susținut în casa magnaților și archiereii nostri, și prin acésta faptă laudabilă, care a fost încoronată de recunoștință și mulțămita națiunii întregi, unit s'a v'edut întreg poporul românesc în lupta pentru drepturile naționale

Dar afară de acésta învingere morală — de cea mai mare însemnătate pentru întreaga noastră națiune și partidul național — avem se inscriem cu litere de aur în istoria luptelor noastre politice învingerea morală ce a avut ținuta noastră de rezistență pasivă și luptele noastre pentru drepturile naționale, — câștigul moral ce lam secerat în Europa cultă și mai cu samă la surorile națiuni latine, câștig dovedit prin manifestarea celor mai căldurose simpatii pentru nefericitele prigoniri politice ale poporului nostru în regatul acesta, stări care nici în trecut în nici o epocă și nici în viitor numai la bunăstarea și consolidarea statului nu au servit și nu vor pute servi.

Țipetele noastre însoțite de simțământul de durere al fraților nostri de peste Carpați manifestate prin presa lor, prin memorii și mulțime de intruniri culturale, s'au răspândit prin toate țerile civilizate și au ajuns în fine la leagănul strămoșilor nostri. Plângerile noastre răspândite astfel prin totă Europa, ascultate și recunoscute sunt ca drepte și adevărate de toate națiunile, și nu noi purtăm vina, că opiniunea publică europeană a ajuns să recunoască: că putred este ceva în statul acesta

Lupta noastră pentru drepturile naționale nu involvă în sine, nici ridicola insinuare de gravitate în afară, nici dușmănie contra statului, nici nelealitate față cu Tronul.

Dovadă este istoria patriei și a neamului nostru, nu se poate afla în tot trecutul nostru de 18 secolu un singur cas de rebeliune în contra patriei sau tronului.

Nici odată nu am conspirat cu nici un dușman al patriei, nici odată n'am chemat putere străină în țără, nici pe turc, nici pe neamț, nici pe muscal.

R pet dar, că nu noi purtăm vina, când Europa cultă a ajuns la deplina învingere, că starea politică a regatului Ungariei nu e pe deplin sănătoasă.

Pe când dar putem constata de o parte câștigul moral ce l-am ajuns în sinul poporilor culte — primind din parte-le căldurosele manifestațiuni de simpatii, — nu ne putem uita de prigonirile crescende aici în țără din parte a națiunii domnitore.

Fie-care ciclu de legislațiune numai râni și dureri ne aduce. Totă ziua o altă jignire a intereselor noastre vitale.

O prigonire dușmănoasă a limbii noastre dulce în scóle, în administrațiune, în jurisdicțiune și pe toate terenurile. Ideea de „stat unitar“, acest moloch, pretinde sacrificii nenumerate. Dar ce se Vi-le mai enumer. Simți-i-le D-Vostre cu toții și pretutindenea

Te prinde fiori când veți, cum deosebitele partide ale legislațiunii se întrec în lictare. — pentru sdrobirea naționalității poporilor convețuitoare și mai cu sémă întru nimicirea naționalității noastre.

Singură mângăiere ne este, că acest fenomen este un curent bolnăvicios, o bôlă febridă, trecătoare, — care nu corăspunde caracterului poporului magiar original, ci e susținută și alimentată prin strănii renegați — amalgamați cu magiarii.

Și mare nădeșde avem, că trecend torentul acesta înverșunat, vom ajunge la limanul dorit,

când cu toții se vor convinge: că numai prin dezvoltarea etnică națională a tuturor poporilor din regat se poate pune basa solidă a unui stat întărit și încheșat, și că numai prin conlucrarea a tuturor cetățenilor egal îndreptățiți, poate să se înalte acest stat la gloria și puterea dorită.

Până când va trece însă acest torent înverșunat, datorința avem ca să căutăm să nu ne răpescă cu sine în valurile sale. datorința avem și dela înțelepciunea D-Vostre atirná ca să apărăm malul să nu se surpe sub noi.

Prin aceste declar conferința generală a partidului național de deschisă.

Salariile învățătorilor cu ajutorul statului.

De lângă Piatra Ceții, în Ianuarie, 1892.

Die redactor! În noul proiect de lege, cu care zelosul ministru A Csáky voesc să se facă nemuritor înaintea ungarilor, ce bolesc de patima de a magiaris pe naționațități și care e merit a „ferici“ pe românii și în special pe învățătorii români în acel proiect dic, ér se v'ed ghiarale „dragostei“ cu cari unguri sau obicinuit a ne netezi.

Așai dacă ai pe cineva voitor de „bine“ apoi ai

Până chiar și partea aceea a poporului nostru, care nu s'a ocupat și nu se ocupă cu politica ride de înțelepciunea ocărmitoilor acestui stat, cari nu încetă a născoci fel de fel de unelte, cu cari se pótă nimici basa existenței poporului nostru

Cu cât acele uneltiri au un scop mai periculos pentru noi, cu atât trebuie să le zădărnim ca să nu aibă succes.

Așa credem și așa va crede totă suflarea românescă până chiar și Moldován G. cu aleșii lui, numai cât acestia nu voesc să și mărturisescă credința

Cei ce scim cum trebuie se fie conducătorii unui stat, cum presupun unguri, că e statul unguresc, apoi îi compatimim că după o ocărmiture și o pracsă de atâta ani, ungarilor nu le-au venit încă apă pe urechi ca să pótă cunoșce, că toate ostenețele lor cu scop de a ne submina sunt zădărnice. și că ceia ce voesc se facă contra naționalităților, fac tot odată și în detrimentul statului unguresc.

Multe vinturi au se mai bată preste vechii Carpați până când ungarii cei cu „minte“ vor fi în stare să desnaționalizeze o națiune cum e națiunea română

Ca scólele noastre confesionale se nu fie espuse unei lovituri periculoase pentru noi cum reiasă din proiectul voinicosului Csáky. avem să ne cugetăm la remediile ce ar fi a se lua contra acestei porniri dușmănoase, ca astfelu aceste porniri îndreptate contra scólelor noastre se nu pótă avé efectul dorit.

Inspectorii districtuali în conțelegere cu preoțimea noastră și cu comitele parochiali respective, sunt cei întâiu chemați ase interesa de sórtele scólelor noastre.

Acestia intrunindu se și consultându-se, se ia dispozițiuni ca parochiile mai sărace, cari nu pot susține învățător să se anecese câte 2—3, ca împreună să pótă susține învățător cum se cade; ba se facă chiar scóle cu învățători ambulanți, unde o parochie singură nu pótă susține pe învățător. Și acésta numai ca salariile învățătoresci se corespondă cerințelor precise de lege, ca astfelu regimul se nu aibă motive ase amesteca în afacerile scólelor noastre confesionale.

Guvernul voesc să contribuie la salariile învățătoresci din visteria statului, unde și noi suntem părtași și ca se ne dea o sfărmitură din al nostru, cu prețul acesta voesc se dispună în mod absolutistic de învățătorii nostri.

Noi însă trebe se ne ferim de timpuriu de terguri de acestea, înainte de a deveni proiectul lege.

C.

Publicăm și noi articolul prim apărut în ziua „Unirea“ Nr. 2 din est an, și i-l supunem aprecierii cetitorilor nostri

Etă articolul:

An nou.

(+) Astăzi, când politica îmbrățișează toate raporturile vieții omenesce, este cu neputință, ca factoral principal în viața poporilor, biserica să rămână nepăsătoare în fața cesțiunilor politice, cari agitază așa de mult poporele europene.

În special la noi românii, la cari biserica a îmbrăcat un felu de caracter național, cum nu-l aflăm la alte popore europene, trebe se recunoșcem, că direcțiunea politică, sub care ne aflăm de 25 de ani, adevă dela inaugurarea erei constituționale, a avut o iniuriință hotăritoare asupra ataceșilor noastre bisericesci și scolastice, și pentru aceea nu este preot, nu este creștin adevărat, care din panet de vedere bisericesc se pótă căuta cu nepăsare la direcțiunea, în care se desvóltă politica a tuală, fie din partea guvernului, fie din partea românilor.

Posițiunea creată bisericii noastre din partea politicii guvernului nostru constituțional noi am lămurit-o de ajuns în numeroșii articoli apăruiți în colonele acestei foi în decursul existenței sale de un an. Ne-am ferit însă până acum a arăta, că ce merit sau demerit are și politica românilor cu privire la pozițiunea, în care a ajuns biserica noastră și în spezial interesele noastre scolastice.

Cu durere trebuie se mărturisim, că politica românilor nu a fost de loc potrivită și priincioasă pentru interesele bisericilor noastre, așa cât situațiunea, în care se află bisericile și școlile noastre în zilele acestuia, este o urmare nenumărată a politicele sisteme a guvernului, ci și a politicele fără sistem a românilor.

Lipsa de sistem s'a simțit totdeauna în politica românilor. Scopuri definite în mod foarte vag, și mijloce neproporționate cu scopul, acestea sunt, o ținem cu durere, caracteristica politicele române.

Despre modul vag, în care sunt definite scopurile politicele românești, se poate convinge, ori cine cugetă la diferitele programe politice, cari după anul 1848 au apărut în mijlocul românilor, sau dacă cineva ar voi se considera de program unic românesc precel din 1881 dela Sibiu, atunci îl facem atent, că și în acela sunt chestiuni atinse, însă lăsate nedefinite și nelămurite.

Scopurile politicele românești sunt neprecisate și nedefinite, precând mijlocele pentru ajungerea scopurilor sunt și neprecisate și neacomodate.

Unii cred, că ne vor pute feri cu pasivitatea, alții cu activitatea, sau dacă vreți să-i considerați astăzi pre toți de pasiviști, atunci și între aceștia veți afla de aceia, cari hotărâse în conferințe pasivitate strictă, ér acasă votază și corțese pentru deputații cei mai contrari nemului român.

Odinoră cugetau românii, că se vor feri mergând în senatul din Viena, de și Transilvania nu s'a ținut nici odată de coróna Austriei, astăzi cugetă, că numai așa își vor ajunge scopul, dacă nu vor merge în dieta Ungariei, de a cărei corónă se ține și Transilvania.

Intr'un timp s'au împărțit românii în două categorii: unii ținători de Ungaria, cari avéu să alégă deputați, alții de Transilvania cari avéu se fie pasivi. Astăzi însă avem trei categorii: cercuri pasiviste și activiste în Ungaria, și cercuri electorale numai pasiviste în Transilvania.

Unii așteptă totă mântuirea dela un memorandum, ce ar trebui să se așternă la Corónă, alții nu speréză nemica dela memorandum.

Dar nu este de lipsă, să ne estindem mai departe spre a învedera confusiunea de idei, ce domnesce între noi cu privire la mijlocele, de cari ar trebui să ne folosim pentru ajungerea scopului politicele naționale românești, căci acesta confusiunea apare destul de limpede din cele țise până acum.

Două chestiuni însă nu le putem lăsa neatınse, și anume mai întâiu întrebăm, că ce felu de politică este aceea, că noi nu alegem deputați, și cu toate acestea pretindem dela Archierei, ca ei totdeauna să mergă în casa magnaților și să aperse interesele națiunii? Dacă noi nu mergem în casa deputaților, ca tocmai prin această să ne arătăm nemulțămirea și să nu este oare în întâfășirea noastră starea actuală politică, nu constă deloc în preținde, ca Archierei să mergă în casa Magnaților și să legitimizeze cu prezența lor raporturile noastre politice de azi?

Prin umare dacă vrem se fim consecuenți, ar trebui ori se mergem toți în dieta țării, ori să ședem cu toți acasă.

Întrebăm mai departe, că ore politică pasivă este aceea care de o parte primesce tot felu de posturi dela stat, dacă le capătă pentru ai sei, ér de altă parte nu întră în viața parlamentară, care crează și prevede acele posturi?

Politica pasivistă numai acolo și numai atunci are înțeles, unde și când se poate organiza și executa așa, cât organismul statului să nu mai pótă funcționa regulat și să simțescă necesitatea de a mu țumi pre aceia, pre cari nemulțămirea i-a făcut pasivi.

Dar ore politica noastră pasivistă este organizată așa, ca se impede funcționarea regulată a statului? Ér dacă nu pótă impede această funcționare, atunci pentru ce se ține așa mult la ea? — Pentru ca să ne manifestăm nemulțămirea, vor țice politicianii noștri.

Dar ore nemulțămirea nu se pótă arăta și pe alte căi? Ore numai calea aceea se fie acomodată spre manifestarea nemulțămirii, care lăsă poporul nostru pradă tuturor corțesilor și amăgitorilor și-l separéză de acei bărbați, cari au durere de sörtea lui?

Étă activi-tul! va esclama unul sau altul dintre cetitorii noștri.

Nu suntem nici activiști, nici pasiviști în înțelesul, în cari se iau aceste două concepte la noi, și nici nu voim să creăm numai noi de noi o ținută nouă politică. Nu suntem activiști de aceia, cari au aflat cu cale a se despărți de pasiviști numai în privința mijlocului, ce ar aduce la realizarea programului ca scop, ci au mers și mai departe și și și-au format și program deosebit de al pasiviștilor, când totuși programul ca scop ar trebui se fie același la toți românii, dar nici pasivitatea n'o putem înțelge așa, ca se nu lucrăm nimica, ci să așteptăm realizarea programului românesc dela întâmplări neprevăzute și se lăăm într'aceia, ca contrarii noștri să demoralizeze poporul nostru.

Dorim, să nu fim înțelși reu.

Intențiunea acestor considerațiuni nu este nici pre departe spargerea solidarității, ce trebuie să fie neapărat în

tote acțiunile noastre; și noi suntem conșii ca ori cine, că succese numai așa vom pute dobândi, dacă toți factorii poporului român vor lucra în cea mai perfectă armonie. Scopul celor ruse a fost numai, se ne exprimăm nedumeririle noastre față cu confusiunea ivită în politica noastră, care — trebuie se o recunoșcem cu toții, precum o și recunoșc chiar și conducătorii politici, fără ca se îndrăsnească a o spune nu ne-a dus la nici un rezultat îmbucurătoriu.

Nu ne-am fi exprimat aceste nedumeriri, dacă nu am vedé cu ochii noștri perderile țilnice, ce le îndurăm pe terenul bisericesc și scolaric, și zăpacela și demoralizarea politică, la care a ajuns poporul nostru prin politica noastră de astăzi, care dacă va continua tot așa, va duce la noué și noué perderi și ne va slăbi tot mai mult puterea de rezistență în contra desnaționalisării.

Fie ca anul nou, în care lăăm să ne scótă din această confusiune! Fie ca românii înainte de alegerile iminente se și aléga o ținută potrivită, care să facă din anul acesta nou o éră noué.

Convocare.

Reuniunea învățătorilor români gr. or. din despartământul Mercurei își va ținea adunarea s'a generală în zilele de 29 și 30 Ianuarie 1892 la Poiana în una din salele școlei.

La această adunare se invită toți membrii reuniunii, precum și toți amicii și binevoitorii causei școlare.

Programă.

1. Mercuri, la 29 Ianuarie 9 ore a. m., invocarea „Duchului Sânt” deschiderea adunării și constatarea membrilor prezenți

2. Încasarea tacselor și a pedepselor restante și curente.

3. Fie-care dintre domni învățători din Poiana în prezența elevilor vor pertracta câte o prelegere practică din istoria patriei, limba română, comput, și istoria naturală.

4. Dl învățătoriu Victor Lazar va pertracta tema: Insemnătatea lucrului de mână în școlile școlare, ér dnii Ioan și Constantin Sava vor prezenta modele și vor arăta locul și modul, unde și cum este de a se întrețese lucrul de mână printre celelalte obiecte de învățământ.

5. Toți membrii reuniunii, cari de present funcționează ca învățători definitivi ori provisorii în protopresbiteratul Mercurei, sunt obligați a se — pregăti în scris și verbal cu câte o prelegere practică din ori-care obiect de învățământ.

6. Dl învățătoriu Aron Șerb va pertracta tema: „Cari dintre obiectele de învățământ din școla școlară, merită o mai mare atențiune și au o mai mare importanță pentru viața practică a elevilor ca urmași ai noștri.”

7. Raportul comitetului despre activitatea s'a, a casarului despre starea fondului și a cassei, și prezentarea proiectului de buget pentru anul present.

8. Propuneri și interpelări de sine stătătoare.

Din ședința comitetului reuniunii învățătorilor gr. or. din despartământul Mercurei ținută la Poiana în 21 Novembre, 1891.

Emanuel Beșa,
președinte.

Ilie Georgescu,
notariu.

Cătră onorații alegători români

din cercurile electorale Nochrichiu și Sas-Sebeș din comitatul Sibiiului.

Onorat din partea Dvostre cu însărcinarea de a Ve reprezenta ca delegat în conferința din 20/8 Ianuarie convocată aici în Sibiu, î-mi țin de datorință a Ve notifica pe această cale, că nu mi am prezentat credenționalele la numita conferință pentru că vederile mele deasță-dată fiind, cele espuse în „Telegraful Român” Nr. 137 din anul trecut; cele din Nrii. 1, 2 și 3 din anul acesta și în genere cele din Nr. 98 anul 1890 espuse în programul meu când am primit redacțiunea țiarului, îmi era preste puțință a me declara solidar cu conclusele ce se vor aduce de conferință și așa în interesul causei nu am voit ca țeu se dau ansă la spargerea solidarității în conferință ci am preferat a nu usa de onorificul mandat, cu care m'afi însărcinat fără săl fi solicitat.

Sibiu, în 20/8 Ianuarie 1892.

Cu totă stima

Nicolau Ivan,
redactorul țiarului „Tel. Rom.”

Varietați.

* (Agitațiuni). Agitațiunile pentru alegerile dietale s'au întins în toate părțile în multe locuri sau întâmplat scandaluri cu vèrsări de sânge și chiar cu morțe.

* (In camera francesă). Ministrul de interne Constans a aplicat boulangistului Laur 2 palme; ér boulangistul Delpeche fù tot astfelu pământ decâtă republicanu Castellaine. Ansă a dat Laur, care ceru că guvernul să fie interpelat referitoriu la unele acte ale lui Constans.

* (Oficii telegrafice) Din Budapesta se anunță, că ministrul de rășboiu a dispus, ca în comunele dela frontiera Ardealului să se instaleze urgent oficii telegrafice.

* Raportul Ligei, cetit în adunarea generală a secțiunii centrale din 24 Novembre an. tr., după cum ni se scrie, va eși în curénd de sub țipar. El va avea mulțime de adnecșe și documente și va fi răspândit în Europa întrégă

* (Invitare.) Din însărcinarea onorifică, ce am primit' o dela direcțiunea asociațiunii naționali aradane, subscriși aducem la cunoștința on. public, că ne a succes a staveri un ciclul de conferințe literare, cu programa variată și destul de bogată, după cum se vede mai în jos.

Tot odată avem onorea a invita la aceste conferințe pre tot românul, carele are cătuși de puțină bunăvoință cătră dezvoltarea școlei superioare de țetițe române cu internat din Arad.

Bilete de saison se pot procura pre lângă tacsă de 2 fl. v. a. dela dl Dr. Georgiu Plop secretariu reuniunii femeilor române din Arad și provincia, precum și dela dómnele membre ale comitetului reuniunii, s'au și s'era la cassă.

Coferințele se vor ține în aula seminarului diecesan, sara la 6 ore, în duminicile arătate în

Programa:

conferințelor literare arangiate de cătră asociațiunea națională aradană pentru cultura poporului român.

1. Duminică în 24 Ianuarie n. prelege: Augustin Hamsea, despre „religiune ca factorul principal de producțiune”.

2. Duminică în 31 Ianuarie n. prelege: Dr. Petru Pipoș, despre „elementul național în educațiune”.

3. Duminică în 7 Februarie n. prelege: Teodor Ceonțea, despre pământ ca predilact al forțelor naturei”.

4. Duminică în 14 Februarie n. prelege: Ioan Petran, despre „direcțiunea școlară în literatura română”.

5. Duminică în 21 Februarie n. prelege: Romul Nestor, despre „femeia ca factor în civilizațiunea școlară”.

6. Duminică în 28 Februarie n. prelege: Dr. Ioan Suciu, „despre Georgiu Barițiu ca istoric român modern.”

7. Duminică în 6 Martie n. prelege: Dr. Traian Puticiu, despre „știința părinți ca pedagogi”

8. Duminică în 13 Martie n. prelege Dr. Georgiu Plop, despre „libertate”.

Arad, la sèrbătorile nascerei Domnului 1891.

Teodor Ceonțea.

Dr. Petru Pipoșiu.

Dr. Traian Puticiu.

* (Tarevna). Din Petersburg se scrie, că țarevna din țin de țin merge mai reu cu sănătatea. Ea suferă de stomac și slăbiciuni de nervi. Î-se aplică massage. Doctorul țarului Hirsch a înțat din Wiesbaden la Petersburg pe vestitul doctor Mezger. După sfatul medicilor țarevna va pleca în curénd la Nizza.

* (Defraudațiune) Iuliu Fantó, reprezentant al morilor cu vapor din Velenceze, comitetul Albei regale, după-ce a defraudat 30.000 fl. din banii firmei a luat' o la sănătosa. El a perdit suma această la bursa agricolă.

* (Metodă rusescă pentru scóțerea maselelor.) Lucruri oribile se povestesc despre activitatea bərbierilor din satele districtului Brazlawsk (Rusia). Când e vorba să scótă maselele de sus, bərbierii de acolo se servesc de nesce simple clesce de cismar.

Mai complicată e estragerea unei masele inferioare.

Măseaua bolnavă se légă de capétul unei sfiritari atiruate de tavan.

Pacientul se pune pe un scaun și când totul e gata ț se scóte deodată scaunul de sub picioare.

Pacientul cade atunci cu șgomot la pământ, dar' maseaua e scósă. Firesce, că de multe ori odată cu maseaua se rupe și o bucată de carne sau de falcă din gura „operatului”.

Loterie.

Miercuri, în 20 Ianuarie, 1892.

Brünn: 56 95 10 69 9

Nr. 699.

[11] 1-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului vacant de paroch in parochia Mucundorf protopresbiteratul gr. or. al tractului Sighisoarei, se publica concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare in "Telegraful Roman."

Venitul intreg anual al acestei parochii, computat dupa calculul mediu al celor cinci ani din urma, da suma de 215 fl. 15 cr.

Doritorii de a concura la acest post parochial pot lua informatiuni mai detaliate despre starea parochiei atat dela acest oficiu protopresbiteral cat si dela cel parochial, avend a se presenta in vre-o Dumineca sau ser-

batoare in biserica din acesta parochie spre a-si arata dexteritatea in cele rituali, - er cererile concursuale instruite conform legilor in vigore sunt a se inainta scrisurii oficiu protopresbiteral in terminul sus indicat.

Sighisoara, 19 Novembre, 1891.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighisoarei.

In contelegere cu comitetul parochial concernernt.

Dimitriu Moldovan, administr. protopresb.

Nr. 723.

[10] 1-3

CONCURS.

Conform inaltei dispozitiiuni a Preaveratului Consistoriu archidiececan dto 25 Septembrie, 1890, Nr. 5955 B. se publica a douaora concurs

pentru ocuparea postului de paroch in comuna bisericesca Sarpatac cu filia Velcandorf, din protopresbiteratul tractului Sighisoarei, cu terminul de 30 zile dela prima publicare

Acest post este impreunat cu un venit anual de 360 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiti a-si aterne suplicele lor instruite conform Statutului organic si a regulamentului pentru parochii, pana la terminul susaratat scrisurii oficiu protopresbiteral.

Sighisoara, 10 Novembre, 1891.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sighisoarei, in contelegere cu comitetul parochial concernernt.

Dimitriu Moldovan, adm. proropresbiter.

Sz. 8959/891. p.lg.

[5] 1-3

Hirdetmeny.

A nagyszabenyi kir. torvényszék kozhírré teszi, hogy Szerdahely kozség határa általános tagositásának megengedhetósége felet i tárgyalást a nagyszabenyi általános takarék pénztár kérelme folytán elrendelte s ennek határ napjau 1892 évi február hó 24 i-k napját d e. 9 órakor a szerdahelyi irodába kitzitte.

Ezen tárgyalásra az emltet kozség összes birtokossai azon megjegyzéssel idézetnek, hogy az arra meg nem jeient birtokosok a tagositásba beleegyezónek fognak t kintetni

A nagyszabenyi kir. torvényszéknek. N-Szeben, 1891 évi December hó 17-én tartott üléséből.

Iános Sándor. elnök.

Fekete Mihály jegyző.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale cãii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobree 1891.

Table of train schedules for various routes including Budapest-Predeal, Budapest-Rusava-Vercero, Budapest-Arad-Teius, Murës-Ludoş-Bistrița, Simeria (Piski)-Petroşeni, Arad-Timişóra, Ghiriş-Turda, Sighișoră-Odorheiu, Careii-mare-Zelău, and Braşov-Zerneşci. Includes columns for train numbers, departure/arrival times, and station names.

Redactor responsabil Nicolau Ivan.

Editura si tipariul tipografeii archidiececane.